

Για Τα Νέα, του Ηρακλής Μήλλα – 18.7.2020

Θα υπάρχει και μετά τον Ερντογάν

Η αισιόδοξη σκέψη είναι ότι θα επιζήσει ως οικοδόμημα και με τα ψηφιδωτά της άθικτα, όσα έφθασαν ως εδώ. Μπορεί να τα σκεπάσουν με πανιά ή να τα συσκοτίσουν με ειδικές ακτίνες αλλά θα επιβιώσουν, αν και με κάποιο «καημό στα μάτια της Ρωμοσύνης». Και όταν ο Ερντογάν θα έχει ξεχαστεί μετά από χρόνια αυτή, όπως και αν θα την αποκαλούν τότε, θα υπάρχει.

Η σουρεαλιστική σκέψη αφορά την αναμενόμενη χρήση της παλιάς εκκλησίας. Οι πιστοί θα προσεύχονται και οι τουρίστες θα περιμένουν με τα παπούτσια τους στο ένα χέρι, στο άλλο η φωτογραφική μηχανή, για να εμφανιστούν οι εικόνες των αγίων και των αυτοκρατόρων. Θα είναι το μοναδικό τζαμί στον κόσμο που θα έχει εικόνες! Έστω και αν αυτές πέντε φορές την ημέρα θα χάνονται και θα ξαναεμφανίζονται. Θα είναι το επαναλαμβανόμενο

τεχνολογικό θαύμα του ιερού χώρου.

Η ανησυχητική σκέψη αφορά το άμεσο μέλλον. Υπάρχει ο κίνδυνος της εξαγωγής του ιού του εθνικισμού. Δεν θα πρέπει να ακολουθήσουν και άλλες χώρες την υστερία που εκδηλώνεται στην Τουρκία με εθνικές σημαίες. Εθνικισμός που εκφράζεται με θρησκευτικό φανατισμό και ιερά σύμβολα. Αυτό δεν είναι μόνο ο εκφυλισμός της θρησκείας αλλά και ένα σημάδι της απόλυτης επικράτησης του εθνικισμού. Μάσκα εμείς!

Μια παρήγορη σκέψη είναι ότι ο Ερντογάν έκανε χρήση ενός από τα τελευταία του ατού. Πύρρεια νίκη που λένε. Αν δεν σταματήσει και με αυτήν την κίνηση τον κατήφορο, τον οικονομικό και ειδικά το δημοσκοπικό, η Αγία Σοφία μπορεί να του θυμίζει την αρχή του τέλους. Μπορεί και οι φίλιες δυνάμεις να δουν ότι ο Ερντογάν τελικά δεν είναι ένας σκληρός διαπραγματευτής που παίζει ένα παιχνίδι βάσει ενός σχεδίου, αλλά ένας πανικόβλητος και άρα επικίνδυνος ηγέτης που κάνει σπασμωδικές κινήσεις.

Πολιτικά σκεπτόμενοι βλέπουμε ότι μαζί με το μουσείο χάσαμε και την Τουρκία που ξέραμε. Ακόμα και ο «κοσμικός» Ιμάμογλου δήλωσε ότι βαθιά μέσα του ήδη πάντα έβλεπε την Αγία Σοφία ως τζαμί. Υποτίθεται ότι είναι κεμαλιστής! Σύσσωμη η κοινωνία, κοινή γνώμη και πολιτικοί, επικροτούν τη στροφή προς τα πίσω. Ο αυτοεξόριστος δημοσιογράφος Τζαν Ντουνντάρ, εκφραστής της άποψης μιας μειονότητας φιλελευθέρων και των Κούρδων, είπε ότι η αντιπολίτευση ακολουθεί τον Ερντογάν στο δρόμο προς το νέο τζαμί.

Μπορεί όλη η αναταραχή να έχει σχέση με τις πρόωρες βουλευτικές και προεδρικές εκλογές που είναι αναγκαίες για τον Ερντογάν. Δεν επιτρέπεται να επανεκλεγεί για τρίτη θητεία εκτός αν μεσολαβήσουν πρόωρες εκλογές, σύμφωνα με το σύνταγμα της Τουρκίας (άρθρα 101,116, που ο ίδιος έφτιαξε). Και έτσι το μέλλον της Τουρκίας όπως και της Αγίας Σοφίας, τουλάχιστον για αρκετά χρόνια φαίνεται ότι θα μοιάζει με το παρελθόν, αρκετές δεκαετίες πίσω.

Κρατώντας φωτογραφίες με τον Κεμάλ Ατατούρκ, οπαδοί της τουρκικής αντιπολίτευσης διαδηλώνουν στην Πλατεία Ταξίμ το 2016

Οι κεμαλιστές ψάχνουν διέξοδο μέσω... Αιγαίου

Ερντογάν εναντίον Κεμάλ. Ο τούρκος πρόεδρος Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν αναζητά τη θέση του στην Ιστορία. Η επιλογή του είναι να αναμετρηθεί με τον Κεμάλ Ατατούρκ. Στόχος η σύγχρονη Τουρκία να επανασυνδεθεί με την Οθωμανική Αυτοκρατορία και να πρωταγωνιστήσει με όχημα τη θρησκεία στον μουσουλμανικό κόσμο. Η σταθερή επιδίωξη των ελληνοτουρκικών σχέσεων τα τελευταία χρόνια, με τη διαρκή κλιμάκωση της επιθετικής ρητορικής του Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν και στελεχών της κυβέρνησής του δημιουργούν ερωτηματικά για το αν μία κυβέρνηση κεμαλιστών του CHP – και όχι μόνο – θα μπορούσε να δώσει εκτός από τη λύση στο εσωτερικό της Τουρκίας και διαφορετική στάση απέναντι στην Αθήνα, συμβάλλοντας σε εκτόνωση της έντασης.

Ωστόσο η μάχη Ερντογάν - κεμαλιστών όπως αποδεικνύει η Ιστορία δεν αφορά τα ελληνοτουρκικά. Η τουρκική εισβολή στην Κύπρο στις 20 Ιουλίου 1974 έγινε με πρωθυπουργό τον Μπουλέντ Ετσεβίτ. Ο «πρωθυπουργός της Εισβολής», όπως έχει μείνει στην Ιστορία ήταν ο διάδοχος του Ισμέτ Ινονού στο κεμαλικό Ρεπουμπλικανικό Λαϊκό Κόμμα (CHP). Όταν οι δυνάμεις του Αττίλα εισέβαλαν στην Κύπρο στην κυβέρνηση Ετσεβίτ συμμετείχε και το κόμμα του ισλαμιστή Νετομετίν Ερμπακάν, από το οποίο προέρχεται ο Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν. Η κρίση του Σιμίκ, που έφερε Ελλάδα και Τουρκία στα πρόθυρα ένοπλης σύγκρουσης το 1987, σημειώθηκε επί πρωθυπουργίας Τουγκούτ Οζάλ, ενός καθαρά φιλοαμερικανού πολιτικού, οπαδού της φιλελευθεροποίησης της οικονομίας και ξεκάθαρα υπερωκεανίου του κοσμικού χαρακτήρα του κράτους. Αλλά και η κρίση των Ιμίων το 1996 με πρωθυπουργό

Στα θέματα που αφορούν τις ελληνοτουρκικές διαφορές, η τουρκική αντιπολίτευση είναι στην ίδια και πιο σκληρή γραμμή από τον Ερντογάν. Η τουρκική εξωτερική πολιτική σε βάθος δεκαετιών αποδεικνύεται συνεπής και αμετακίνητη ανεξαρτήτως κυβερνήσεων

ΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΑΡΑΣ ΦΩΤΑΚΗ

την Τανσουύ Τσιλέρ και κυβέρνηση του κόμματος Ορθού Δρόμου, στήθηκε με την εξουσία να έχει ένα κόμμα δεξιό και συντηρητικό, αλλά επίσης με κοσμικό προσανατολισμό. Η επαναπροσέγγιση Ελλάδας - Τουρκίας, έγινε το 1999 μετά τους μεγάλους σεισμούς, με τον Ετσεβίτ για μία ακόμα φορά στο τιμόνι της γείτονας και υπουργό Εξωτερικών τον Ισμαήλ Τζεμ. Τότε ξεκινά η αποκαλούμενη «προσέγγιση Ελλάδας - Τουρκίας», με

τη «διπλωματία των σεισμών», να δημιουργεί προδοκίες για αλλαγή σελίδας. Χαμηλούς τόνους διατήρησε επισήμως και ο Ερντογάν. Χαρακτηριστική η δήλωση του Αχμέτ Νταβούτγλου, όταν ανέλαβε ΥΠΕΞ της Τουρκίας το 2009 ο οποίος δήλωνε ότι η Αγκυρα επιθυμεί «μία πολιτική μηδενικών προβλημάτων με τους γείτονές της. Θέλουμε να έχουμε εξαιρετικές σχέσεις με αυτούς και το καλύτερο παράδειγμα είναι η Ελλάδα». Μία πολιτική που διήρκεσε σχεδόν όσο το «τουρκικό οικονομικό θαύμα». Η οικονομική κρίση στην Τουρκία ανέδειξε την ανάγκη για τόνωση του εθνικιστικού αισθήματος, με τα σχέδια της «Γαλάζιας Πατρίδας», την κλιμάκωση της επιθετικής ρητορικής και την επιβεβαίωση ότι η Τουρκία δεν παραιτείται από τις διεκδικήσεις της. Ωστόσο στα θέματα που αφορούν τις ελληνοτουρκικές διαφορές, η αντιπολίτευση είναι στην ίδια και πιο σκληρή γραμμή από τον Ερντογάν, ασκώντας μάλιστα και κριτική στην κυβέρνηση για «απραξία» και απειμόληση δικαιωμάτων στο Αιγαίο.

Ο ΕΠΙΚΕΦΑΛΗΣ ΤΟΥ CHP, Κεμάλ Κιλιτντάρογλου κατηγορήσει τον Ερντογάν για την επίσκεψή του στην Ελλάδα το 2017, γιατί δεν αντέδρασε στις δηλώσεις για τη Συνθήκη της Λωζάνης και «γιατί δεν ρώτησε για τα 18 νησιά; Σε εκείνα τα νησιά υπάρχουν 5.000 έλληνες στρατιώτες».

Η τουρκική εξωτερική πολιτική σε βάθος δεκαετιών αποδεικνύεται συνεπής και αμετακίνητη ανεξαρτήτως κυβερνήσεων. Εκμεταλλεύεται τα κενά και στέλνει σαφές μήνυμα μηδενικών υποχωρήσεων και μάλιστα σε περίοδο κρίσης σταθερά επανέρχεται στην ένταση με την Ελλάδα, κάνοντας και ένα νέο βήμα κάθε φορά.

Θα υπάρχει και μετά τον Ερντογάν

Η αισιόδοξη σκέψη είναι ότι θα επιζήσει ως οικοδόμημα με τα ψηφιδωτά της άθικτα, όσα έφθασαν ως εδώ. Μπορεί να τα σκεπάσουν με πανιά ή να τα συσκοτίσουν με ειδικές ακτίνες αλλά θα επιβιώσουν, αν και με κάποιο «καμμό στα μάτια της Ρωμιοσύνης». Και όταν ο Ερντογάν θα έχει ξεχαστεί μετά από χρόνια αυτή, όπως και αν θα την αποκαλούν τότε, θα υπάρχει.

Η σουρεαλιστική σκέψη αφορά την αναμενόμενη χρήση της παλιάς εκκλησίας. Οι πιστοί θα προσεύχονται και οι τουρίστες θα περιμένουν με τα παπούτσια τους στο ένα χέρι, στο άλλο η φωτογραφική μηχανή, για να εμφανιστούν οι εικόνες των αγίων και των αυτοκρατόρων. Θα είναι το μοναδικό τζαμί στον κόσμο που θα έχει εικόνες! Έστω και αν αυτές πέντε φορές την ημέρα θα χάνονται και θα ξαναεμφανίζονται. Θα είναι το επαναλαμβανόμενο τεχνολογικό θαύμα του ιερού χώρου.

Η ανησυχητική σκέψη αφορά το άμεσο μέλλον. Υπάρχει ο κίνδυνος της εξαγωγής του ιού του εθνικισμού. Δεν θα πρέπει να ακολουθήσουν και άλλες χώρες την υστερία που εκδηλώνεται στην Τουρκία με εθνικές σημαίες. Εθνικισμός που εκφράζεται με θρησκευτικό φανατισμό και ιερά σύμβολα. Αυτό δεν είναι μόνο ο εκφυλισμός της θρησκείας αλλά και ένα σημάδι της απόλυτης επικράτησης του εθνικισμού. Μάσκα εμείε!

Μια παρήγορη σκέψη είναι ότι ο Ερντογάν έκανε χρήση ενός από τα τελευταία του ατού. Πύρραει νίκη που λένε. Αν δεν σταματήσει και με αυτήν την κίνηση τον κατήφορο, τον οικονομικό και ειδικά το δημοσκοπικό, η Αγία Σοφία μπορεί να του θυμίζει την αρχή του τέλους. Μπορεί και οι φιλικές δυνάμεις να δουν ότι ο Ερντογάν τελικά δεν είναι ένας σκληρός διαπραγματευτής που παίζει ένα παιχνιδιό βάσει ενός σχεδίου, αλλά ένας πανικόβλητος και άρα επικίνδυνος γνήτης που κάνει σπασμωδικές κινήσεις.

Πολιτικά σκεπτόμενοι βλέπουμε ότι μαζί με το μουσείο χάσαμε και την Τουρκία που ξέραμε. Ακόμα και ο «κοσμικός» Ιμρογλου δήλωσε ότι βαθιά μέσα του πήδη πάντα έβλεπε την Αγία Σοφία ως τζαμί. Υποτίθεται ότι είναι κεμαλιστής! Σύσσωμη η κοινωνία, κοινή γνώμη και πολιτικοί, επικροτούν τη στροφή προς τα πίσω. Ο αυτοεξόριστος δημοσιογράφος Τζαν Ντουντάρ, εκφραστής της άποψης μας μεμονωμένα φιλελευθέρων και των Κούρδων, είπε ότι η αντιπολίτευση ακολουθεί τον Ερντογάν στον δρόμο προς το νέο τζαμί. Μπορεί όλη η αναταραχή να έχει σχέση με τις πρόσφατες βουλευτικές και προεδρικές εκλογές που είναι αναγκαίες για τον Ερντογάν. Δεν επιτρέπεται να επανεκλεγεί για τρίτη θητεία εκτός αν μεσολαβήσουν πρόσφατες εκλογές, σύμφωνα με το σύνταγμα της Τουρκίας (άρθρο 101,116, που ο ίδιος έφτιαξε). Και έτσι το μέλλον της Τουρκίας όπως και της Αγίας Σοφίας, τουλάχιστον για αρκετά χρόνια φαίνεται ότι θα μοιάζει με το παρελθόν, αρκετές δεκαετίες πίσω.

Ο Ηρακλής Μόλλας είναι διδάκτορας Πολιτικής Επιστήμης

*